

ДАЛМАТИНСКИ РАДИКАЛ

Poraz protivnika.

Već od dulje vremena opozicionalna štampa trubi na sve strane, o dolasku Hrvatskoga bloka u Beograd. Sto više bili su zakazani i dani toga dolaska. I dani kako došli onako i prošli, a Radić se ne miče još iz „prestonice čovečanske seljake republike“.

Sada je posve sporedno pitanje, da li će Radić sa Hrvatskim blokom doći u Beograd ili će i dalje ostati u Zagrebu, šterajući politiku apstinencije. Danas se može reći samo to da je blok zakasnio da dođe.

Još u posljednji čas Davidović sa svojom grupom u demokratskom klubu, nadao se je pouzdano dolasku Radićevu. Ali i on se prevario. I onaj dio demokrata, koji je sjedio na dvije stolice, našao se u neprilici. Trebalo je istupiti jasno i otvoreno, jednako u Beogradu kao i u Zagrebu. Radikali su tražili odlučno da se rasčiste pojmovi u demokratskom klubu i radi toga su ustali da s njima kidaju. Onaj zadržljiviji vazduh, koji od duže koči naš politički život, trebalo je pročistiti. Današnja kriza vlade znači s jedne strane borbu za vidovdanski Ustav a s druge borbu protiv toga Ustava.

Na taj način demokrati su se našli na muci. Trebalo je čistiti, izjasniti se. I nakom duže borbe i unutarnjeg pročišćavanja pobjedila je među demokratima ona struja, koja je za Vidovdanski Ustav. Davidović sa svojim pristašama ostao je i ovaj put pobjeden. Ali uza sve to, što su u demokratskoj stranci dvije dijametralno oprečne struje, ipak nije došlo do rascjepa stranke. „Jedinstvo“ stranke i ovaj put je očuvano. Davidović se pokorio „disciplini“ i zaključku većine. Sa svojom grupom on ostaje i dalje u dem. stranci, koja će i dalje ostati u koaliciji sa Narodnom Radikalnom Strankom.

Pašić o narodnostima.

U svome lijepome govoru u Novom Sadu na banketu, koji je bio prireden prilikom šest nedeljnog parastosa Jaši Tomiću, g. Pašić je istakao ovu lijepu misao, koju nikad ne smijemo da zaboravimo:

„Mi Srbi bili smo dugo u ropstvu i znamo vrlo dobro šta to ropstvo znači. Zato ne bi hteli, voljno ništa da učinimo što bi kod izvesnih naših sugradana izazvalo ono raspoloženje koje je vekovima trvalo dušu našu; raspoloženje ljudi koje se osećaju zarobljenim u državi kojoj pripadaju“.

To bi bile, od prilike reći čoveka koji je kao državnik i partijski vođa najviše doprinio stvaranju ove velike, napredne demokratske države.

Italija i konvencije.

Ministar spolnih poslova dr. Ninčić, vraćajući se iz Lousanne, sastao se je u Veneciji sa talijanskim ministrom spolnih poslova Contarinijem. Prema Ninčićevu izvještaju u ministarskom savjetu, Italija ne misli da ispunji svoje

obveze, koje proističu iz rapalskog ugovora. Kako pak od lojalnog izvršenja toga ugovora zavise dobri i prijateljski odnosi između Italije i naše države, to su se g. Pašić i dr. Ninčić složili, da je jedini način, da se izade iz sadašnje situacije, registriranje rapalskog ugovora kod Lige Naroda.

Фашистички покрет у Чехословачкој.

Чехословачки фашистички покрет све се више шири. „Народна Демократија“ доноси интервју са вођом овога народног покрета, у коме се каже: Покрету је сврха да ојача чехословачку државу и да јој омогући отворену борбу против свих елемената, који су непријатељски расположени према домовини и народу, као и против свију деструктивних партија, које су противне националној идеји. Овај покрет није филијала италијанског фашизма; он са италијанским фашизмом има само заједнички смисао да се поведе борба против свакога страног уплива на политику чехословачког народа. Овај се покрет нарочито шири међу соколима, а специјално у крајевима где живе националне мањине.

Велики жупани.

У питању наменовања обласних великих жупана није још постигнут споразум између радикала и демократа. Ово питање биће још предмет разговора у оба кућа и у влади. Једино су се до сада споразумели Словенци за њихове две области. За том споразуму, великог жупана љубљанске области добијају демократи и за то је место најопаљивији кандидат г. др. Балтић, бивши председник покрајинске владе у Љубљани, а великог жупана у Мариборској области добијају кметизији, који за то место кандидују г. др. Плоја.

Кандидати за Главну Контролу.

Државни Савет извршио је избор шеснаест кандидата за попуњавање Главне Контроле. Као кандидати за председника предложени су г. Милутин Поповић (радикал) и г. Ђока Несторовић (демократа); за чланове су предложени г. Драгомир Николић, Драгутин Илић, др Душан Ваљак, Милојко Васовић, Хиларион Водопицев, Милан Џенић, Јаков Вречко, Милош Стојиљковић, др Јозеф Сертин, Никола Коњовић, Милан Крлежа, Живан Михаиловић и Ваца Димитријевић.

Ова кандидатска листа поднесена је Скупштини и Скупштина ина да изабере једног од предложене двојице за председника и седморицу за чланове. Клубови имају између себе да се споразумевају само у оквиру ове кандидатске листе.

Porodice palih ratnika.

Prema izvještaju Odjeljenja za invalide Ministarstva Socijalne Politike brojno stanje porodica palih ratnika, kojima je regulisana invalida ovako je: 1. Srbija i Crna Gora: porodica 137.029, siročad bez oca i majke 12.847; 2. Banat, Bačka i Baranja: udovica 14.340, djece 27.372, siročadi bez oca i majke 1104; 3. Hrvatska: udovica 22.135, djece 39.691, siročad 2483; 4. Dalmacija udovica 4057, siročadi 2989; 5. Slovenija: udovica 6407, djece 15.007, siročadi 2012. Bosna i Hercegovina: udovica 12.385, djece 29.398, siročadi bez oca i majke 2773.

Još ima dosta veliki broj porodica palih ratnika sa neregulisanim potporom, koje nisu mogle ni imale mogućnosti, da nabave sva potrebna dokumenta za traženje invalidske potpore.

Širenje jednog zla.

Poznata je činjenica, da našem narodnom blagostanju u opšte, a pogotovo onog našeg seljaka, glavna je osnova rad i štednja. Da ne govorimo ovde, kako je to danas po našim gradovima i varošicama, jer nam je to i samim dobro poznato, skrenućemo čitaocima našeg lista pažnju na bedno stanje u kom se nalazi naš seljak u sjevernoj Dalmaciji. Ova je danas beda kod našeg seljaka u našoj Bukovici, opšta bez izuzetaka. Pored goleme elementarne nepogode koja je u ovoj godini u crno zavila našu Bukovicu, dolazi na red i ono dobro poznato zlo koje se u severnoj Dalmaciji, ukorenilo od vjeka, a koje se iza evakuacije i po gotovo širi. Ovo je zlo krčme. Za vreme nesretne uprave austrijskih vlasti, kojima je bila jedina briga za ovaj narod ta, da poguste redove seoskih krčmetina, izgleda, da su to zlo našalost nasledile i naše današnje vlasti. Prijatelji jednog našeg seljaka, nadali su se punim pravom da će naše vlasti uzeti u zaštitu ekonomsko stanje našeg seljaka i dati redom pozatvarati sve krčmetine, koje su suvišne. Ali se je dogodilo sve obratno. Sa dolaskom naših vlasti u ovom pogledu nije se ništa učinilo, što bi se moglo reći na bolje, pak čak se nisu najtačnije pregledali ni oni obrtni listovi na počagjelim duvarima seoskih krčama, a da ne kažemo o onima, koji takove obrte neovlašteno vode. Ovom zlu, koji ubija život i dušu našem seljaku i ruši njegovu ekonomiju, kriva je, Bog da prosti, i ne

naših invalida. Oni nevoljnici, ne mogući da žive o onoj mizernoj penziji, koju danas primaju, obraćaju se Oblasnim i Sreskim Odborima svog udruženja, tražeći, da im oni iznuđe koncesije za krčmarenje. Mnogi u tom i uspevaju, jer im i same nadležne vlasti u tom narodnom zlu idu na ruku. I tako se to narodno zlo od vladavine proklete Austrije, pa do našeg oslobođenja, povećalo za 50 procenata, a da je nevoljno stanje naših invalida, ostalo tačno onako, kakvo je bilo i na dan sloma. U jednoj maloj opštini, koja nije daleko od nas, u sama tri sela, preko noći osvanule su po jedna nova koncesijonirana krčma. Od sve tri koncesije, jednu je dobio invalid sa 20 po sto a drugu invalid sa 30 po sto izgubljene radne sposobnosti, što kod drugog sretnijeg naroda ta umanjena sposobnost za prisudu ne znači ništa. Ali kod nas se takovim ljudima, koji mogu ipak da rade, daje neka osobita važnost, toj njihovoj teškoj sudbini. Treću je dobio jedan seoski glavar. Ovde bi imali nešto da приметimo organizaciji ratnih invalida, ali ovo ispuštamo, za to, što priznajemo, da je njima to i svrha, da štite interese svojih članova. Mi ćemo radije ovog puta, uputiti naše primetbe nadležnim vlastima, počamši onim, što se zovu opštine, pa sve do one najviše nadležne vlasti samog Ministarstva. Ene vlasti, dužne su, da bude opreznije pri izdavanju koncesija za takve obrte, koji su štetni po narodno blagostanje. Ali da, nami izgleda, da na žalost, kod onih vlasti nema obzira, jer se za razne krčmarske koncesije, primaju dosta visoke takse a pored toga su i komisije po sredi. Da se ove proklete koncesije izdavaju barem onim invalidima, koji su posve osakaćeni, te licima koji dokažu spremu i sposobnost za vođenje takovog obrta, ovo zlo, ipak nebi bilo ništa manje, ali bi barem vlasti bile za ovo zlo manje odgovorne pred svojim narodom, kog su baš one dužne, da ga od zla čuvaju.

Ето дакле, поред осталог, што је најглавнији узрок пропадању народне снаге и народне имовине, крмче и само крмче, јер несретни сељак и онај најрадишнији и онај најштеднији, има часова, кад из очаја више него из обести, заври у тај пакао свог здравља и своје имовине и прорачја све до паре, док његова сиrotна деца на овци јутуо зими преврљају се од глади и била на оним јадном и оскудном огњишту.

Мићун.

Kratke vijesti.

На 1. децембра, као на дан нашег уједињења, даровао је Краљ београдском позоришту 20.000 динара, а народним позоришима у Сплиту, Скопљу и Суботици по 30.000 дин. за нове музеј у Скопљу 10.000 дин и за глазбену матицу у Лубљани 10.000 дин.

Управа града Београда закључила је даровати 300 вагона угљена, међу зирмахе града.

Министарство просвете издало је одредбу, да се на 20. јануара 1923. одржи у свим школама предавање о Пастеру, јер тај дан пада 100 годишњица његовог рођења.

Архијерејски сабор донио је одлуку, да сви они који су прешли на муслиманску вјеру не могу се више повратити у православну цркву.

У клерикалном клубу се надају, да ће Хрватска Заједница доћи у Београд на заједнички ради са осталим опозиционалним групама.

Сакиб Коркут демантује вјест да је икад разговарао са г. Радићем, те да је имао с г. Протићем тајни политички састанак, а тако ни с конгресистима није долазио у додир са послје конгреса.

Како „Il Popolo d'Italia“ јавља, фашистички кругови захтевају од Mussolinija, да се uvede превентивна цензура, јер новине доносе криве извјештаје о унутарној и ванјској ситуацији.

Између Совјетске Русије и Турске постигнут је потпуни споразум у питању морезуа. Протокол споразума потписали су Чичерин у име Русије и Исмет Паша у име ангорске владе.

Конференција Ambasadora uputila је немачкој влади оштру ноту, у којој захтева безусловну разорушање разних војничких формација, као и испоруку од 1000 разних машина за производњу муниције.

Бивши магјарски министар председник, Стеван Фридрих, који је потписао конвенцију са италијанским фашистима и сам стоји на челу магјарског фашистичког покрета, отпутовао је у Рим, где ће се саопштити са вођама италијанских фашиста и националиста. Његов пут у Рим је несумњиво у вези са новом акцијом против краљевине Срба, Хрвата и Словенаца.

„Сјакго Трибјун“ јавља, да је америчка влада наредила свим америчким ратним бродовима, који се налазе у европским водама, да сместа отплове под Каригад. Сматра се, да је ово наредњење у вези са учећем Сједињених Држава на конференцији у Лојани.

Запостављање Книна и Буковице.

Како читамо, Здравствени Одсјек Покрајинске Управе уступио је филмове, поучне брошуре и дописнице у сврху предавања, која ће се подузети ових дана по загорским предјелима наше покрајине. По школама ће се пак посветити нарочита пажња филма „Куманово“, те ће се прима истом уздесити предавања.

Задварје, Загвозд, Жупа, Вргорац, Пролог, Ловрећ, Чиста, Угљане, Триљ, Врпоље код Шибеника, Биња, у сретној прилици да мотре јуначка дјела српске војске и да им се диве. Од наших крајева поред градова једино је уврштено Беврске. Нама је врло угодно што сугорња мјеста узета ако ће и прва у обзир, али морамо да пожалимо, кад се предност односи на чисто загорске крајеве, ашто је и у овој прилици мимоиђен Книн и његова пространа села, која су се вада поносила кумановском победом и зато дали велика доказа. Тијем више имамо разлога да тражимо нека се по нашим сеоским школама проведу овако моралне и патриотске продукције, јер су у општини Книнској успостављене по седима скоро све школе, а агрде су доволно уређене и простране за оваке представе. Ако су ова мјеста слабо приступна због лоших путева и саобраћаја, то је управо један разлог што већи, да им се дође у сусрет и омогући посвећеност. Надамо се да ће се таква омашка што прије исправити. П.

Наши дописи.

Скрадин, 5. децембра.

(Одговор салишком „Животу“). У 17. броју овога листа наишао је наш допис о тужби, коју је ђеврсачки глвар Милош Лежњић управо нашој Покрајинској Влади против браће Адексе и Стевана Балковића. На тај наш допис удговорно је сплитски „Живот“ у својем 864. броју. Ко је прочитао наш допис и одговор у „Животу“ сигурно је опазио да наш допис није добио правог одговора. Је ли или није ђеврсачки глвар управо ону тужбу против браће Балковића, то је одговор. У једном и другом случају, пошто тужба постоји и по њој је истрага проведена, ствар спада пред суд. То смо ми због части наших страначких другова и угледа наше странке, која у својим редовима не трпи сумњивих елемената, и захтевали. Ако „Живот“ и „његов пријатељ и једномишљеник“ познају бољи и исправнији пут, нека га заволе предложити. Оволико о самој тужби, а сада је потребно да дадемо наш одговор на њихову „Буцаклију“.

Речено је да има људи који се стиде, кад би требало да се поносе, а и оних, који се поносе кад би требало да се стиде. У ову пошлудну категорију, рећи, спада и писци „Живот“-овог чланчића „Интриге из Буџака“. Мјесто одговора, ако уопће може да га буде, он нас, заузевши поуу учитеља праму ученику, напада и грди за оно што ми нијесмо написали и то са тоном и методама, са којима већ три године успјешно тероризира оне добријане на Школском Одсјеку у Сплиту. Ми те његове методе познајемо, али их се не бојимо. За то је „Живот“ учинио врло лошу услугу „своме пријатељу и једномишљенику“, кад му није саветовао, „да беа невоље не заеме кавге“, или барем препоручио да с нама разговара на пристојнији начин од онога, које употребљује праму друговама и шефовима својим. Да је то „Живот“ урадио био би прештедио „пријатељу и једномишљенику“ своје срамоту, која преко стила погађа човека. А тај човек и досад је, не само праму противницима него и праму најбољим пријатељима својим, направио толико некавалификованих испада, које ни „векови ропства“, ни „италијанска окупација“, ни „писање сепаратистичких и клерикалних гласила“ не могу да оправдају, а наше је тврдо увјерење да у томе ни „Живот“ успјети неће.

Осим тога „Живот“ је у тој својој невидној улози предалеко отишао, кад је дозволио „пријатељу и једномишљенику“ своје, да нашем допису подмеће побуде „болесних малика личне мржње на противника“. Јер година је дана, да ми за ту тужбу не само знамо, него и нешто позитивног у нашим рукама имамо. Кроз то вријеме наишло је баш у „Животу“ одакле из Скрадина неколико дописа, у којима је било говора о „сумњивим елементима“ међу присташама радикалне странке у Скрадину. Једном је и он сам написао чланак, у који је сасуо све богатство своје високе културе против наших људи уопће. Овога љета пао је у Скрадину један савет — он знаде са чијих усана — који по краткоћи и гроовити сличи Троцкијевим заповједима бољшевичкој црвеној гарди. Мало послје био је притворен, опет на пријаву његовог брата, један наш страначки присташа, јер да је тобоже увриједио једног министра. Преко свега тога и многих других неправди, нанешених нашим људима, ми смо могли да пређемо, а у нашем допису да речемо за њ и његовог брата, да су „угледни чланови демократске странке“, што им досад, колико знамо, нико признао није. Ето, толико је та наша лична мржња била силна и јака!

Кад се све ово знаде, па кад се наш допис упореди са њиховом „Буцаклијом“, онда је јасно да ни он ни „Живот“ нијесу имали ни повода ни права, да „мирис“ ове афере траже „у познатој Аугијасовој штали“, него баш у интригама, без којих ови „пријатељи и једномишљеници“ сплитског „Живота“, од кад их познајемо, не могу да живе, као ни риба без воде!

Економско - финансијски преглед.

Зашто скачу цијене житу? О томе се изјавио секретар новосадске продуктне бурасе како слиједи: „Трговци и сами не знаду, из којих су разлога цијене житу тако ненадано порасле. Најновији пад наше валуте не може бити једини узрок том порасту цијене. По свој прилици утјече на пораст цијена лоше вријеме. Економи и трговци са сталношћу су рачунали, да ће најмање 6 недеља потрајати сухо вријеме, под којим би се могло површити заостала јесенска сјетва. Но то се није најалст догодило, те је велики дио површина остао незасијан. Стоји, да потражња дневно расте, док понуда све мање имаде“.

Творница оружја. Пригодом вотирања кредита од 800 мил динара за набавку муниције, било је потакнуто и подигнуће властите творнице оружја и муниције у нашој Краљевини. Француске творнице јавиле су се одмах са понудама за инсталирање једне овакове творнице. Ових је дана међутим дошао у министарство вањских посала чехословачки посланик на нашем двору г. Калина у пратњи још двојице чланова чешког посланства у Београду, гдје је био приљен од опуномоћеног министра г. Љубе Нешића. Како се дознаје, сврха је овог посјета г. Калине била, да у име познате велике чешке творнице Шкода у Плању понуди оснутаку творнице оружја, која би се имала подићи у околици Београда.

Љезвнички спој сјеверног Јадрана. Градска поглаварства Бафра и Сушача савала су за 17. ов. мј. у Бакуру конференцију представника свих заинтересованих општина и привредних кругова, на којој ће се расправљати о питању жељезничког споја у крајевима сјеверног Јадрана. Сва разјашњења гледе конгреса даје Удружење привредника у Бакуру.

Капара за вагоне повишена је одлуком министра саобраћаја на 200 динара по вагону. Ако странка наручени вагон не утовари у угвореном року, онда ту капару губи. Ако не добије нарученог вагона, онда се капара враћа.

Вањска трговина наше Краљевине. Према царинској статистици наше вањске трговине за прва три мјесеца ове године наш промет са иностранством био је овај: Увоз 1.232.805.206, а извоз 724.932.638 динара. У исто вријеме прошле године износимо је наш увоз 1.014.062.785 динара, те је према томе већи од ланског. Наш извоз порастао је по количини у овој години према ланској за 22,2 по сто, а по вриједности он је порастао за 47,4 по сто.

М. СКОЧИЋ - ШИБЕНИК
ПРВА СТАРИНСКА ФАБРИКА
НАРОДНОГ ШАМПАЊЦА
(CHAMPAGNE NATIONAL).

Помажите „Просвјету“!

Градске вијести.

Čajanka Nar. Ženske Zadruga. U nedjelju u kavani Istra priredila je naša Nar. ženska zadruga čajanku, na kojoj je udarao tamburaški zbor naše ratne mornarice. Čajanka je bilo lijepo posjećena i svijet se ugodno zabavio nekoliko sati.

Učiteljsko društvo kninskog kotara, zatvorivši uši na našu poruku, da su se, i pre pojave ovog lista, mogle čuti i da se, i bez njega i danas mogu čuti nepovoljne, ali ne i zlone, mjerne ocjene djelovanja naših prosvjetnih radnika, upravilo je u „Demokratu“ jedno dugo pismo na našeg saradnika. Ne želeći, da se po tom pismu, koje je izgubilo ravnotežu, sudi našim učiteljima, mi ga nećemo preštampati, već ćemo iz njega prenijeti samo jedan stav, koji je dobar, ako je u njemu izraženi zavjet ozbiljno shvaćen. Taj stav glasi: „Učiteljstvo Kninskog Kotara čvrsta čela i sjajne prošlosti, nastaviće podvručenom energijom na radu za ekonomsko i duševno oslobođenje naroda svog kotara i u duhu potpunog narodnog jedinstva“.

Racija. U nedjelju na večer državno redarstvo obavilo je po svim javnim lokalima raciju. Ali je čudan način, na koji naša policija obavlja tu raciju. Jednostavno dva tri policajca uđu u lokal, zapovjedu: „U ime zakona svi na noge!“ i onda idu od jednog do drugog gosta pipajući ga od glave do pete i pretražujući mu džepove. Je li to način? Ta tako se postupa samo sa razbojnicima. Redarstvo ima pravo da pregleda lokale a onoga tko izgleda sumnjiv pozove na stranu i tamo pregleda. Tako se radi posvuda, a ne da se pregledavaju svi gosti i da kroz to vrijeme moraju stati na nogama, drugi bi put trebalo i da ruke digne u zrak. Nedavno, kad se je obavljala racija na ovakav isti način, mi smo prešutili, ali sada kad se ove racije ponavljaju i kad ovakvo postupanje prelazi u običaj, nemožemo preći preko toga šutke.

Neurednosti u bolnici. Imali smo prilike da prekužer vidimo jednoga mladića, Krstu Vrljevića iz Radonića, koji je u nedjelju umro, usljed operacije, u našoj zemaljskoj bolnici. Mrtvo tijelo mladićevo ležalo je na odru neoprano, lice je bilo neobrijano a glava ne ostrižena i neočešljana. Ne samo da se u našoj bolnici ne gleda na čistoću mrtvaca, već nažalost ni kod bolesnika se ne posvećuje mnogo pažnje čistoći.

Upozorujemo naše čitaoce na oglas Prve Pučke Dalmatinske Banke u Splitu o povišenju dioničke glavnice.

Sinfonički koncert. Naše marno „Filharmoničko društvo“ kani dokskora prirediti sa svojim orhestrom, prvi sinfonički koncert. M.o. Jakov Gotovac je već sastavio birani program s kojim će nastupiti pred šibensku publiku sa svojim orhestrom, koji je za kulturni razvitak muzičke umjetnosti u našem gradu najvažniji faktor.

Zdravstveno pregledavanje đaka. Ovih su dana bili pregledani svi đaci naših škola. Prema rezultatima zdravstveno stanje naših đaka nije baš najpovoljnije, osobito kod đaka srednjih zavođa.

Pokrali Banku. U noći od subote na nedjelju provalili su lopovi u Bancu dalmata di sconta. Blagajnu su probili glijetima i iz nje kupili svu gotovinu oko 60 hiljada dinara. Policija traga za lopovima. Do sada je uapšeno nekoliko sumnjivih lica. Povodom ove krađe, policija je u nedjelju na večer obavila raciju u gradu, te je uapsila više ljudi i predala ih državnom odvjetništvu radi daljnje istrage.

Pucao u hotelu. Spila Josip, tako se je natio u nedjelju u hotel Kosovu, da više nije znao za se. Izvadio je revolver iz džepa i stao pucaati, na što je policija došla i uapsila ga.

Brzobjavne i telefonske vijesti

(Posebni izvještaji „Dalmatinskog Radikala“).

Oko sastava nove vlade.

Pregovori. — Pašićeva izjava.

BEograd, 12. Jučer u 4 sata popodne konferirao je Pašić sa predsjednikom narod. seljačkog kluba Beninom. Beninova bi grupa ušla u vladu pod uslovom, da ona uzme u svoj program likvidaciju agrarnih odnosa u Bosni. Pašić je izjavio, da je njegova misija i ovog puta informativnog karaktera, te da će o definitivnom ulasku ostalih grupa u novu vladu razgovarati tek onda, pošto se u demokratskom klubu raščisti situacija i pošto se s njim sporazumi.

Po tom je Pašić izvjestio u radikalnom klubu u užem odboru poslanika, o svom radu oko sastava nove vlade. Pored ostalog je izjavio, da ga je posjetio predsjednik kmetijskog kluba Rajar, te izjavio, da će njegov klub ući u vladu pod uslovom, da vlada uzme u svoj program zakon o ustrojstvu vojske i zemljoradnički zakon. Klub stoji na bazi vidovdanskog ustava te o reviziji nema ni govora. Kad je g. Pašić upitao g. Rajara da li bi kmetijci ušli u izbornu vladu, odgovorio je da za sada ne može odgovoriti, pošto nije saslušao mišljenje svoga kluba. Prognoza o daljnjoj političkoj situaciji ne može se za sad tako lako postaviti. Radicali će danas raspravljati o sastavu nove vlade, te bi se imala već sutra podnijeti na potpis Nj. V. Kralju lista ministara.

Bistrenje situacije.

Zaključci demokratskog kluba.

BEograd, 12. Napetost u demokratskom klubu izgleda da je posve popustila. Na sinoćnjoj sjednici kluba uspjelo je izvjesnim članovima da očuvaju jedinstvo kluba. Među ostalim donešeni su ovi zaključci: da demokratski klub kao kompaktno i jedinstven stupi u vladu, u kojoj će biti zastupan po svojoj snazi. Članovi ljevičari pokoravaju se zaključcima većine kluba te će u svemu potpomagati vladu, naročito radi što bržeg donošenja hitnih zakona.

Čitulja. Danas u 2 sata poslije podne preminula je plemenita gospođa Hristina supruga gosp. Veljka Milica, katihete pri mjesnoj učiteljskoj školi, koji se nedavno doselio ovamo. Ucvljenom suprugu i djeci naše iskreno saučestuje u njihovoj teškoj boli.

Jučer je preminula dga Herma supruga g. Josipa Kramera upravitelja šumsko-industrijskog poduzeća.

Isppravak. G.ca Gargašević, upravnica mjesne gragjanske škole, moli nas, da donesemo ovu njenu izjavu: „Ja sam kao upraviteljica zavoda ispitala sve djevojčice gragjanske škole, je li ih vjeroučitelj, bilo u školi bilo vani nagovarao, da se odaleče ili istupe iz Sokola, i nije se našla nijedna, koja bi ustvrdila, da ju je na to vjeroučitelj nagovarao“.

Sudařla se kola. U nedjelju su se sudarila dvojka kola, u kojim je bilo više osoba. Sudar je bio dosta jak, pa je više osoba lakše ranjeno.

KNJIŽEVNI OGLAS.

Izlišno je drugo izdanje

OSVETA I POBJEDA

Narodne pjesme o vojevanju srpskom 1914—1918 god. spjevao: Danilo Petranović.

Sadržaj je pjesme: Svapski zulum. — Pogibija Srbije. — Zavjestsaveznika. — Poruka Pašićeva. — Osveta—Pobjeda — Slava.

Cijeli je spjev sadržinom vrlo zanimljiv, protkan toplim osjećajima, gdje su za prvi put u našim krajevima isplevana junačka djela srpske vojske i njenog

Činovnički doplatci.

BEograd, 12. Ministru financija stigao je predlog za povećanje taksa i trošarine, kako bi se poboljšao položaj činovnika provizorno, dok se ne donese činovnički zakon. Ovaj je predlog ministar prihvatio, te će ga uputiti finansijskom odboru.

Krvavi Izgredi u Osijeku.

OSIJEK, 12. U nedjelju u noći došlo je do tučnjave u kavani „Fiume“ između vojnika. U to je nadošla vojnička patrola, koja je htjela uredovati, no pijani vojnici stali su se opirati i udarati čašama u patrolu. Zapovjednik patrola uzeo je revolver i pucao te je jednog vojnika ubio. Blokaške novine hoće, da ovaj slučaj iskoriste u svoje političke ciljeve, jer je ubijeni vojnik Hrvat.

Nemiri u Varšavi.

VARŠAVA, 12. Radi toga što je Narutović izabran za predsjednika vlade došlo je pred parlamentom do burnih demonstracija. U Varšavi došlo je do oružanih sukoba između vojske i demonstranata, te su 4 osobe poginule a više je ranjeno.

Bugarska i Rusija.

SOFIJA, 17. Očekuje se, da će u januaru doći u Sofiju delegati ruske sovjetske vlade. Drži se sigurnim, da je u Lousanni postignut sporazum između ruske delegacije i Stambolijskog.

Konferencija u Lousanni.

LOUSANNE, 12. Rad se konferencije ograničio samo na rad u podkomisijama. U podkomisiji za dugove, turski delegat pokazuje veliku nepopustljivost. Turci traže da uzmu udjela u turskim dugovima ne samo balkanske države, nego

„Corriere della Sera“ javlja, da u italijanskim političkim krugovima računaju sa mogućnošću, da će katolička pučka stranka preći u opoziciju. Izgleda, da će ministri pučke stranke u Musolinijevom kabinetu u najćem roku podneti ostavke.

glavnog zapovjednika, današnjeg Kralja Aleksandra Prkazan je i oplevan proboj na solunskom frontu i krvavi bojevi koji su se tada vodili.

CIJENA 3 DINARA.

Nabavlja se kod nakladnika: Ante Škarice ili kod spisatelja Danila Petranovića, oblioca u Kninu. — Knjižari i oni koji naruče za prodaju dobivaju znatan popust.

1—30

Нове књиге.

Dario Nicodemi: Zlatna Dora, roman, preveo s talijanskog Mih. Dobrić. (Izdanje S. B. Cvijanovića, Beograd, 1922. Cena 15- din.)

Roman jedne mlade moderne žene, udate za svoju neprihku, za starca kojemu ona daje lepotu svojih osmanaest, a on njoj zamor svojih četrdeset godina. Svojom veštinom, svojim iskustvom, kao čovek koji je mnogo video, mnogo putovao, bio po malo esteta, pomalo umetnik, pomalo sportista, priličan epikurejac, slatkorečiv govornik, on uspeva da mlado i neiskusno devojčice pridobije da se za njega uda. I od prvoga dana, upravo od prve bračne noći, jadrna Dora se razočarava. Vidi da su bile lažne one njegove riječi: „uživanje, ta jedina i opipljiva strana ljubavi, nemoguće je bez veštine starijeg čovjeka“, kojima ju je on očarao i osvojio.

Dora preživljuje tešku bračnu krizu, iza koje — kao i sve one koje u izboru svoga druga u životu promaše — pada u zagrljaj jednog mladog čovjeka, na kojega prvi put nailazi, a preživelog muža sasvim prezre.

Tužna dorina mladost završava se vrlo tragično. Nicodemi, jedan od najmodemijih danas romanisiera u Italiji i najviše prikazivani dramski pisac, uvodi nas ovim svojim romanom u aristokratske krugove i u živopisne sredine Pariza i Monte Carla. On manje priča a više izlaže i prikazuje, i to brzo, vrlo okretno i u živim bojama. Ovaj će roman biti kod nas mnogo čitan, naročito od ženskog sveta — i za svaku je prepisku

Чок и Манојловић

фабрика црквених воштаних свећа
Шибеник (Далмација).

Израђује црквене воштане свеће сваке величине. - Специјална израда свећа са натписима:

„Ко Крсно Име слави оном и помаже!“ и „Мир Божи, Христос се роди!“

ТЕХНИЧКИ УРЕД OSCAR KRAUS

VIA S. NICOLÒ N.о 4. - TRIESTE

opskrbljuje kroz najkraće vrijeme :

Motori za lade i jedrenjače na benzin i naftu prve Njemačke konstrukcije. Mašinerija potpuna za fabrike tjestenina i uljarskih proizvoda.

Cijene u dinarima. Informacije i proračuni besplatno.

22

SLAVENSKA BANKA d. d. ZAGREB

FIJALJA ŠIBENIK

Uplaćena dionička glavnica 150 milijona. - Javna pričuva 50 milijona.

FIJALJE: Beograd, Bjelovar, Brod n/S, Celje, Gomja Radgona, Kranj, Ljubljana, Maribor, Murska Sobota, Osijek, Sombor, Sušak, Šabac, Dubrovnik, Velikovec, Vršac, Monoštor, Rogatačka Slatina, Škofja Loka.

AVENCIJE: Buenos-Aires (Argentina).

AFILIJACIJE: Budapest, Balkan Bank R. T., Split, Jugoslavenska Industrijska banka d. d., Wien I., Bankhaus Milan Robert Aleksander.

Amerikanski odlo Zagreb Preradovićev trg broj 6. u vezi sa prvorazrednim novčanim zavodima Sjeverne Amerike.

ULOŠKE UKAMAČUJE NAJPOVOLJNIJE.

Odlukom Predsjedništva Hrv. Slav. Zem. Vlade u Zagrebu d. d. 28. V. 1919. br. 6086-1919

Pr.

uložen novac uživa puplarnu sigurnost.

Obavlja tačno i brzo sve bankovne poslove.

Zavod je ovlašten na izdavanje potrebitih uverenja za uvoz i izvoz.

„ВЕДОМИН“

руски храњиви препарат, патентиран у нашој држави, дозвољен од Министарства Народног Здравља, одобрен од Врховног Санитетског Савета, сјајним резултатима уведен у лечничкој пракси.

Емулсија Ведомин препоручује се у свим случајевима *алућних болести, туберкулозе, скрофулозе и малокрвности.*

Паста Ведомин ненадоднадива је за *ојачавање слабог и изнуреног организма, особито код слабоуване и рахитичне деце.*

На продаји у свим бољим апотекама у држави.

За обавештења и поруџе обратити се на:

Лабораторијум „Ведомин“
БЕОГРАД, Ђурђево брдо.

24-1

Ширите

„Далм. Радикал“

СТИПЕ ШАРЕ - ШИБЕНИК (Далмација)

Telegrami: ŠAREST - VELIKOPRODAJA ŽITARICA I ZEMALJSKIH PROIZVODA - Telegrami: ŠAREST

20

:: Prva Pučka Dalmatinska Banka u Splitu ::

POVIŠENJE DIONIČKE GLAVNICE.

Uslijed zaključka glavne skupštine dioničara od 23. travnja 1922. i upravnog vijeća od 22. listopada o. g. povisuje se dionička glavnica od nom. K 7,200.000— na nom. K 24,000.000—, jednako Dinara 6,000.000— uz sljedeće uvjete:

1. Nominalna vrijednost svake dionice povisuje se od K 120.— na K 400.—, jednako Din. 100.— uz platež u gotovom od K 130.— po dionici t. g. više K 20.— za troškove, dok se preostatak od K 150.— uplaćuje iz pričuvne glavnice.
2. Rok uplate počima 1. decembra 1922., a završuje 5. januara 1923.
3. Nove dionice sudjeluju na dobitku od 1. I. 1923.
4. Svaki dioničar mora prikazati prigodom uplate na društvenoj blagajni svoje dionice sa kuponskim arcima, da se uzmogne označiti posebnim pečatom povišena nominalna vrijednost dionice.

SPLIT, dne 20. novembra 1922.

UPRAVNO VIJEĆE
PRVE PUČKE DALMATINSKE BANKE U SPLITU.